

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Kliimaministeeriumile
Rahandusministeeriumile

Meie: 23.01.2025 nr 1-2/25/6508

Avalik pöördumine: looduse kaitset ja taastamist on vaja EL järgmises eelarves rahastada suuremas mahus

Lugupeetud kliimaminister ja rahandusminister

Eesti Keskkonnaühenduste Koda soovib juhtida teie tähelepanu looduse hoidmise ja taastamise alarahastatusele. **Nimelt on järgmist pikaajalist EL-i eelarvet puudutavates aruteludes täiesti tähelepanuta jäänud looduse kaitse ja taastamise rahastamine.**

Arutelud EL-i 2027. aasta järgse eelarve üle on alanud ning suure tõenäosusega keskendub järgmine mitmeaastane eelarve julgeolekule ja konkurentsivõimele. Samal ajal muutuvad elurikkuse ja kliimakriis üha tajutavamaks: Euroopa eri paigus toimuvad laialdased metsatulekahjud, tõsised üleujutused ja põuad – olukord süveneb kiiresti. **Sellises kontekstis on järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames looduse taastamise ja kaitsemeetmete ulatuslik suurendamine turvalise, vastupidava ja jõuka EL-i nurgakivi.**

Praegusel kujul ei toeta EL-i rahastussüsteem elurikkuse kaitset piisavalt tõhusalt, et peatada elurikkuse vähenemist. EL-i praegune lähenemine tugineb peaaegu täielikult elurikkuse rahastamise integreerimisele teistesse rahastamisvoogudesse, mis toob kaasa pideva konkurentsi teiste sektoritega ja ebapiisava ressurside jaotuse looduskaitseks. **Seetõttu on vaja uut lähenemist, et viia kulutused vastavusse elurikkuse prioriteetide ja vajadustega ning rahastada sihitud tegevusi, mis vastavad EL elurikkuse strateegia 2030. aasta eesmärkidele.** Eesti Keskkonnaühenduste Koda näeb, et eelkõige tuleks luua eraldi fond, mis oleks pühendatud elurikkuse tegevuste rahastamisele. Selline fond suurendaks elurikkuse rahastamise tõhusust ja tagaks sihipärasema lähenemise, võimaldades EL-i fondidel rahastada tegevusi, mis tõepoolest tegelevad elurikkuse vähenemise probleemiga.

Investeeringud looduse taastamisse ei kaitse üksnes meie hindamatuid liike ja ajaloolisi kultuurmaastikke, vaid pakuvad ka looduspõhiseid lahendusi, mis toetavad tervist, põllumajandust, kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist ning toovad kasu paljudele muudele valdkondadele. Näiteks aitab märgalade taastamine Eestis vähendada maastikutulekahjude riski ja leevendada üleujutusi, samas kui paisude eemaldamine jõgedelt taastab kalastikku. Ida-Virumaal tuleb tööstussaaste likvideerimisega pidevalt tegeleda ja see on kulukas – näiteks Purtse jõe puhastamine põlevkivitööstuse jääkproduktidest läks maksma ligi 27 miljonit eurot. Kliimaminister toonitas möödunud aastal rahvusvahelisel ökoloogilise taastamise konverentsil, et Eestis leidub palju väiketalupidajaid ja ettevõtteid, kelle eluviis ja sissetulek on tihedalt seotud taastatud pärandniitudega. **See**

näitab, kuidas looduse taastamine toetab nii kohalikke kogukondi kui ka laiemalt majanduslikku heaolu.

Looduse ja konkurentsivõime edendamine järgmises EL-i eelarves on ühe mündi kaks külge. **Euroopa Komisjon on hinnanud, et looduse taastamise rahalised tulud ulatuvad 8–38 euronit iga kulutatud euro kohta.**¹ Lisaks saavad põllumajandustootjad ja metsakasvatavad peamiste maa haldajatena otseselt kasu oma taastamistegevusest – kui EL pakub piisavat rahastust.

Praegu on ainus loodusele pühendatud rahastusprogramm LIFE, mis moodustab vähem kui 1% kogu EL-i eelarvest. Selle tõhusus on märkimisväärne ning seda tuleb jätkata; siiski on selle eesmärk kiirendada pilootprojekte piiratud aja jooksul ja programm ei paku vajalikku pikaajalist rahastust. **Lisaks on tõenäoline, et EL ei saavuta oma 2025. aastaks kokku lepitud 10% elurikkuse investeringute eesmärki. See on eriti probleemne, kuna liikmesriikidel on märkimisväärne vajadus lisainvesteeringuteks, et tagada looduse taastamise määruse rakendamine.**

Kõigele eelnevale tuginedes vajab EL järgmises mitmeaastases finantsraamistikus kiiremas korras looduse taastamiseks suunatud eraldi rahastust. Praegune rahastus jääb EL-i ambitsioonidele alla, mistõttu rahvusvahelisi ja EL-i kokkuleppeid ei täideta ning elurikkuse- ja kliimakriisi leevendamisel ei saavutata oodatud tõhusust.

Kutsume teid üles olema looduse hoidmise ja taastamise sihtfinantseerimise² eestkõneleja järgmises EL-i eelarves. Palume teil kajastada neid prioriteete Eesti seisukohtades, et tagada turvalisemad ja vastupidavamad ühiskonnad ning luua eeldused kestlikuks majanduskasvuks ja heaoluks. Looduse kaitse ja taastamine pole ainult keskkonna küsimus, vaid strateegiline investeering meie ühiskonna ja majanduse tulevikku.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ühendab kümme eelkõige üleriigilise huvikaitsega tegelevat ekspertorganisatsiooni: Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering, Keskkonnaõiguse Keskus, Päästame Eesti Metsad, Läänerannik, Nõmme Tee Selts.

¹ Euroopa Komisjon, "[Impact Assessment accompanying the proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on nature restoration](#)", 2022.

² CEE Bankwatch, BirdLife Europe and Central Asia, European Environmental Bureau, EuroNatur, World Wide Fund For Nature "[Call for a Dedicated EU Nature Restoration Fund](#)", 2024